

10 Bosgeboden

De laatste twee jaar heeft BOS+ samen met FedOS, de Federatie voor Onafhankelijke Senioren, een intensief participatief proces doorlopen met bijna 500 Vlaamse 50+ers. We leerden wat voor hen het belang van bos is in hun dagelijks leven, vroeger en nu. Dit traject kadert binnen het educatief project 'Wat diepe wortels vertellen aan jonge knoppen'. Dit intergenerationeel project wil op een vernieuwende manier het Noord-Zuid verhaal brengen. De centrale doelstelling van het project is sensibiliseren rond een respectvollere en solidaire houding tegenover bos en natuur. Op verschillende manieren worden ervaringen uitgewisseld en zal de wisselwerking tussen Noord en Zuid en tussen jong en oud gestimuleerd worden. Het participatief proces dient als rijke basis voor het project en mondde uit in de **10 Bosgeboden**, 10 prioriteiten voor de Vlaamse senioren met betrekking tot Vlaamse en tropische bossen.

Een reis door Vlaanderen

In het voorjaar van 2013 maakten we een boeiende reis doorheen de 5 Vlaamse provincies en Brussel. Tijdens 30 thematische sessies vertelden de ouderen ons hun bosverhalen (Fig. 1). Welke medicinale planten gebruiken ze vroeger? Gingen ze wel eens op zoek naar voedsel in het bos? Hoe was de relatie tussen stad en platteland? Hoe genieten zij vandaag van het bos?

Het resultaat was een schat aan verhalen over hoe senioren vroeger en nu omgaan met hun natuurlijke omgeving. Zo zei Liliane De Baets uit West-Vlaanderen: "Ik werk met natuurlijke producten voor de restauratie van mijn schilderijen en iconen. Een eiken plank dient als ondergrond. Zwarte pigmenten komen van verbrande druiventakken. Die brand ik zelf, dan ben ik zo zwart als een schoorsteen."

Een andere senior getuigde: "Om te vermijden dat wilgenhout snel rot, werd het in de beerput gegooid en liet men het hout 6 maanden liggen. Door de ammoniak bleef het hout dan 10 tot 15 jaar goed. Zelfs als het in de grond stond, werd het niet rot. Het hout weer uit de put halen en laten drogen was wel geen leuk werkje."

SANNE HUYSMANS EN KIM CLAES, BOS+

Figuur 1: Tijdens enkele sessies trokken we ook het bos in met de senioren. © Dries Segers

Tegelijkertijd leerden de senioren hun leeftijdsgenoten in het Zuiden kennen. Een handvol interessante Peruanen vertelde in videoportretten over de rol van de natuurlijke omgeving in het leven van elke dag. Een senior merkte op: "De mensen uit Peru leken met trots te vertellen wat ze dagdagelijks doen en waar ze leven; veel meer dan wij." Naast de grote verschillen in de leefomgeving van senioren hier en in het Zuiden, vielen ook de gelijkenissen op.

BOS-VER-HALEN

Uit al de verhalen van de 30 provinciale sessies haalden we de belangrijkste inzichten. Deze legden we voor aan meer dan 100 senioren tijdens het evenement BOS-VER-HALEN in november 2013 (Fig. 2). Het evenement stelde een aantal cruciale vragen en thema's rond bos in Vlaanderen en het Zuiden centraal. Welke toekomst zien de senioren voor de bossen in Vlaanderen en in het Zuiden? Wat zijn hun bezorgdheden en welke concrete beleidsaanbevelingen willen zij in hun 10 bosgeboden opnemen?

Senioren en experts kwamen samen in het Vlaams Parlement en discussieerden er over 5 bosbeleidsthema's: 1) bos en voeding, 2) bos en gezondheid, 3) bos en recreatie (en de culturele waarde van bos), 4) bos is leven (o.a. extractieve industrieën, biodiversiteit), en 5) bos in het leven (wonen, werken en leven). Aan de hand van een aantal thematische stellingen werden de senioren geprikkeld om na te denken over bos op beleidsniveau.

Binnen het groepje 'bos en voeding' gingen de discussies over de mogelijkheden van agroforestry (bosland-

bouw, een combinatie van landbouw en bosbouw) in het Zuiden, de beperkingen van ons huidig systeem van grootschalige landbouw, Fair Trade, enzovoort. Kritische vragen werden gesteld: moeten we op ieder moment van het jaar zomergroenten kunnen eten? En hoe zit het met de ecologische voetafdruk van bepaalde producten die geïmporteerd worden?

Het thema **'bos en gezondheid'** ligt de Vlaamse senioren na aan het hart. Wat is het belang en de rol van natuurgeneeskunde in onze samenleving? Moeten we minder chemische geneesmiddelen gaan gebruiken? Wat kunnen we leren van de visie op geneeskunde uit het Zuiden? En welke rol kunnen bomen spelen bij het terugdringen van luchtvervuiling door fijn stof (o.a. uit transport)?

Het thema **'bos en recreatie'** (en de culturele waarde van bos) bleek bijzonder populair bij de senioren. Onze generatie senioren is terecht bezorgd over de toekomst van (de kinderen van) hun kleinkinderen. Waar gaan zij nog kunnen ravotten als er steeds minder bos is in Vlaanderen? Mensen leven steeds vaker in steden. Is er wel genoeg aandacht voor stadsgroen in Vlaanderen? En hoe zit het met de culturele waarde van tropische bossen voor de lokale bevolking die er in leeft? Moeten deze volkeren hun levenswijze, grondgebied en taal kunnen behouden?

'Bos is leven' is een thema dat heel wat subthema's omvat zoals de impact van extractieve industrieën op het leefmilieu, (het verlies van) biodiversiteit en het spanningsveld tussen natuur en beschaving. De senioren zijn ervan overtuigd dat er zonder bos geen leven mogelijk is op aarde, ook niet van de mens. Daarom is bescherming van onze bossen nodig en moeten nieuwe bossen een plaats vinden in Vlaanderen. De vraag over de verantwoordelijkheid van bedrijven die actief zijn in het Zuiden voor een duurzaam gebruik van de natuurlijke rijkdommen werd gesteld. Is het streven naar puur economisch gewin onverenigbaar met het duurzaamheidsdenken?

Ten slotte discussieerde een laatste groep senioren over het thema **'bos in het leven'** (wonen, werken, leven). Steeds vaker moet bos plaats maken voor bebouwing. Is dit nog langer houdbaar? Wat vinden de Vlaamse senioren van hout als duurzaam bouw materiaal? En hoe gaat het er in het Zuiden aan toe? Jongeren trekken er veel vaker naar de stad omdat het platteland te weinig perspectief biedt op een duurzame, leefbare toekomst. Er is onder andere een tekort aan scholing en werk.

Zo kwamen we tot de 10 bosgeboden van de Vlaamse senioren. Het was een boeiende namiddag met een grote groep senioren die vanuit alle uithoeken van Vlaanderen waren afgezakt naar Brussel. Het geeft ons hoop dat zo veel mensen bereid zijn om mee kritisch na te denken over de toekomst van onze bossen, hier maar ook elders in de rest van de wereld.

Figuur 2: Meer dan 100 senioren uiten hun bezorgdheid over het bos en formuleren 10 beleidsaanbevelingen. © Dries Segers

De 10 Bosgeboden

De 10 Bosgeboden van de Vlaamse senioren luiden als volgt:

Gij zult een stadsrandbos aanleggen.

Gij zult middelen inzetten om elders ter wereld het bos en de lokale bevolking die ervan leeft te ondersteunen.

Gij zult seizoensgroenten aanbieden in de warenhuizen.

Gij zult regels opleggen voor de import van voedingswaren uit het zuiden die rekening houden met de ecologische voetafdruk.

Gij zult bomen een rol toekennen in de strijd tegen het terugdringen van luchtvervuiling door fijn stof.

Gij zult u inspireren op de visie op geneezing uit het zuiden waarbij een geneesmiddel dient om mensen te genezen ipv een commercieel goed te zijn.

Gij zult de bossen in Vlaanderen beschermen en extra plaats voorzien voor nieuwe bossen om het leven op aarde te vrijwaren.

Gij zult op internationaal niveau strijden voor een striktere regelgeving en opvolging van bedrijven die actief zijn in het zuiden opdat duurzaamheid en het welzijn van de lokale bevolking wordt gegarandeerd.

Gij zult een halt toeroepen aan het fenomeen dat Vlaanderen wordt dicht gebouwd.

Gij zult een voortrekkersrol spelen om jongeren in landelijke gebieden in het zuiden te motiveren en op te leiden in duurzaam bos- en natuurbeheer. Om een massale vlucht naar de stad te voorkomen.

Figuur 3: Het Verhaal van Mascopiro

De grijze massa

Senioren zijn de grijze massa, het geheugen van onze samenleving. Ze hebben doorheen de jaren onze band met het bos zien veranderen en zijn bezorgd om de toekomst van hun kinderen en kleinkinderen. Hun stem is daarom uiterst relevant in het maatschappelijke debat.

Voor BOS+ was dit een boeiend proces met heel wat onverwachte verhalen en een mooi orgelpunt. Het is nu aan ons om rekening te houden met de stem van de senioren. Hou ons dus dit najaar in de gaten. We zullen de 10 Bosgeboden met toeters en bellen bekendmaken bij de nieuwe Vlaamse en federale regeringen.

Jeugdauteur Marc De Bel ging aan de slag met al de verhalen van de Vlaamse en Peruaanse senioren. Hij vertaalde ze in een prachtig boek voor kinderen vanaf 8 jaar, het Verhaal van Mascopiro. In het boek komt de Vlaamse en tropische context samen en ontdekken kinderen verschillende aspecten van bos en bosproducten in het dagelijks leven. Het Verhaal van Mascopiro is nu te koop in de boekhandel en in de Boswinkel (www.bosplus.be).

Het participatief proces met senioren kwam tot stand binnen “Wat diepe wortels vertellen aan jonge knoppen”, een intergenerationeel project van BOS+ en FedOS met steun van de Vlaamse Overheid.

AltiplanoBooks.be

Unieke gidsen en naslagwerken
voor natuurliefhebbers

maakt je natuurbeleving nog intenser!

- > ruimste assortiment gidsen & naslagwerken
- > ook moeilijk vindbare items!

Bestel met korting:
www.altiplanobooks.be

10% korting
voor
BOS+ leden